

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Нікітіна Яна Олександрівна, 1979 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2002 році Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, за спеціальністю «Маркетинг», аспірантка 4-го року навчання, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» від «04» червня 2025 року № 72-о, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради:

- **Братусь Ганна Анатоліївна** - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління бізнесу, ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Рецензентів:

- **Каліна Ірина Іванівна** - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу, ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»;

- **Мазур Юлія Володимирівна** - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління бізнесу, ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Офіційних опонентів:

- **Васильчак Світлана Василівна** - доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та цифрового бізнесу, Державний університет економіки та технологій;

- **Залуцька Христина Ярославівна** - доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій, Національний університет "Львівська політехніка".

На засіданні «4» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки Нікітіній Яні Олександрівні.

На підставі публічного захисту дисертації «Управління конкурентоспроможністю підприємств торговельної галузі в умовах цифрової економіки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Дисертацію виконано на кафедрі управління бізнесом ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», м.Київ.

Науковий керівник Кривоберець Марина Миколаївна - завідувачка кафедри організації туристичної діяльності, кандидат економічних наук, доцент, ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та містить нові науково-обґрунтовані результати.

Здобувачка має 3 наукові публікації за темою дисертації, включених до переліку наукових фахових видань України; 1 стаття проіндексована у базі даних Scopus; 3 – тез доповідей, обговорення на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, круглих столах:

Статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України:

1. Нікітіна, Я. О. Теоретичні та методологічні засади управління конкурентоспроможністю комерційних підприємств в умовах цифрової економіки. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права, 2024 (41), 493-500. URL:<https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1395>

2. Нікітіна Я. О. Діагностика та аналіз механізму управління конкурентоспроможністю торговельних підприємств в Україні в умовах цифрової економіки. Академічні візії. 2024. Вип.33. URL: <https://academyvision.org/index.php/av/article/view/1424>

3. Нікітіна Я.О. Інноваційні підходи та цифрові інструменти в удосконаленні механізму управління конкурентоспроможністю торговельних підприємств в умовах цифрової економіки. *Наукові перспективи*. № 10 (52) 2024 С.614-623

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/15975/16047>

Статті у періодичних наукових виданнях, включених до категорії «А»

Переліку наукових фахових видань України та/або у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus

1.Olena Hubarenko Oksana Khilukha, Ljubov Gut, Yana Nikitina and Olena Ivanenko. Corporate Support as a Strategic Factor for Increasing the Economic

Efficiency of Enterprises. Economic Affairs, Vol. 69(01), pp. 647-666, March 2024
DOI: 10.46852/0424-2513.2.2024.24<https://economicaffairs.co.in/Journal/abstract/id/NjM1Mg==/?year=2024&month=March&volume=Volume%2069&issue=Issue%201> (Scopus)

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Нікітіна Я.О. Генезис уявлень щодо розбудови територій пріоритетного розвитку . *Актуальні проблеми сучасної науки та освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* м. Львів, 5-6 липня 2022 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2022. – 68 с., С. 5 –7.

2. Нікітіна Я.О. Теоретичні засади управління конкурентоспроможністю торговельних підприємств в умовах цифрової економіки. *Інноватика в сучасній освіті та науці: теорія, методологія, практика: Матеріали VII Міжнародного літнього наукового симпозиуму (м. Одеса, 26–27 липня 2024 р.)* / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. – 2-е вид., випр. і доп. – Одеса–Запоріжжя : АА Тандем, 2024. С.21-23

3. Нікітіна Я.О., Аналіз механізму управління конкурентоспроможністю торговельних підприємств в Україні. *Наука, технології, інновації: світові тенденції та регіональний аспект : Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 27–28 вересня 2024 р.)* / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. – 2-е вид., випр. і доп. – Одеса; Запоріжжя : АА Тандем, 2024. С.27-28

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Братусь Ганна Анатоліївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління бізнесу, ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Каліна Ірина Іванівна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу, ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом». Оцінка позитивна із зауваженнями:

Варто було звернути увагу на обґрунтування вибору методів дослідження. Хоча авторка наводить відповідні аргументи, детальніше пояснення вибору конкретних методик могло б підвищити наукову цінність роботи.

Дискусійні положення можуть виникати в контексті впровадження запропонованих рекомендацій. Зокрема, питання щодо реальної можливості адаптації підприємствами торговельної галузі до нових технологій в умовах обмежених ресурсів викликає дискусії. Також важливо було б обговорити потенційні ризики та виклики, з якими можуть зіткнутися підприємства під час реалізації запропонованих стратегій.

Крім того, доцільно було б розглянути можливість розширення

дослідження на інші галузі економіки, що дозволяють порівняти результати та виявити загальні тенденції в управлінні конкурентоспроможністю. Проте це також може стати основою для подальших наукових розробок і практичних рекомендацій.

Мазур Юлія Володимирівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління бізнесу, ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом». Оцінка позитивна із зауваженнями:

Хоча дисертація містить детальний аналіз теоретичних основ, деякі розділи могли б бути розширені, зокрема, в частині порівняння різних підходів до управління конкурентоспроможністю в умовах цифровізації. Такий підхід дозволив б краще зрозуміти, які методи є більш ефективними. Рекомендації, наведені в дисертації, є цінними але їх реалізація в реальних умовах підприємств може вимагати додаткових досліджень. Було б корисно включити приклади успішного впровадження запропонованих механізмів управління конкурентоспроможністю.

Деякі положення, викладені в дисертації можуть викликати дискусії серед науковців і практиків. Наприклад, питання про те, які саме цифрові технології є найбільш ефективними для підвищення конкурентоспроможності, може бути предметом подальших досліджень.

Так, авторці варто було б надати більш чіткі практичні рекомендації щодо реалізації концептуальних підходів щодо забезпечення більш ефективного застосування цифрових інструментів в межах покращення управління конкурентоспроможністю підприємств торговельної галузі в Україні, які можна було б реалізувати наразі, в умовах сучасного етапу розвитку, в тому числі в умовах триваючої військової агресії. У третьому розділі бажано уникнути описовості, треба говорити про власні напрацювання. Також варто було б обговорити, як підприємства можуть адаптуватися до швидко змінюваного цифрового середовища.

Васильчак Світлана Василівна - доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та цифрового бізнесу, Державний університет економіки та технологій. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.1 «Еволюція теоретичних підходів конкурентоспроможності торговельної галузі» доцільно було б більш чітко пояснити складні терміни та поняття, такі як «конкурентоспроможність», «цифрова трансформація», «цифрова економіка», «управління конкурентоспроможністю» та інші, що полегшило б сприйняття матеріалу широким колом читачів, особливо тих, хто не є фахівцями в цій галузі.

2. У підрозділі 2.2 «Аналіз конкурентоспроможності торговельної галузі в

Україні» варто було додатково розглянути вплив соціальних та екологічних факторів на конкурентоспроможність підприємств, що особливо актуально в контексті сучасних тенденцій сталого розвитку, які набувають все більшого значення.

3. У підрозділі 3.2 «Використання цифрових інструментів в межах покращення механізму управління конкурентоспроможністю торговельної галузі в Україні» варто було б детальніше прописати шляхи впровадження розробленої методики в бізнес-процеси підприємств.

4. У підрозділі 3.3 «Напрями удосконалення механізму управління конкурентоспроможністю торговельної галузі в умовах цифрової економіки» такі напрями удосконалення вимагають більш детального опрацювання інтеграції сучасних цифрових технологій у бізнес-процеси підприємств. Зокрема, варто було б розглянути застосування аналітики великих даних, штучного інтелекту та автоматизації для глибшого розуміння споживчих уподобань та оптимізації пропозицій. Важливо також було врахувати розвиток персоналізованого маркетингу, що дозволить більш ефективно взаємодіяти з клієнтами і підвищити рівень практичне застосування в управлінні конкурентоспроможністю підприємств, задоволеності споживачів, а отже, і конкурентоспроможність торговельних підприємств.

Залуцька Христина Ярославівна - доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій, Національний університет "Львівська політехніка". Оцінка позитивна із зауваженнями:

Позитивно оцінюючи, в цілому, змістовність і значущість наукового дослідження, обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, слід відмітити ряд питань, що можуть бути предметом дискусії при захисті:

1. Конкурентні відносини - це система взаємодії між суб'єктами на ринку, що характеризується суперництвом за досягнення найкращих умов виробництва, збуту товарів, отримання прибутків та інших вигідних позицій. Тому, доречно було б на рис.1.1 (с.42) відобразити ці зв'язки двосторонніми стрілками.

2. На с.61 при уточненні терміну «оцінка», доречно було б взяти до уваги і порівняти із ним ще й зміст поняття «оцінювання», що дозволило б чіткіше виділити сутність і особливості поняття «оцінка», або зазначити прийняття у роботі співвідношення цих понять.

3. На с.109 зазначається, що важливим для конкурентоспроможності сучасного підприємства є його доступ та виграш конкурентної боротьби за трудові ресурси. Відповідно, варто було б за результатами проведених

досліджень у першому або другому розділах, виділити найважливіші детермінанти конкурентоспроможності сучасних торговельних підприємств.

4. На рис.3.1 (с.164) наведено перелік учасників і складових торгового процесу, але не відображено їх взаємозв'язок. Тому, варто було б або відобразити взаємодію, або уточнити назву рисунка.

5. Доречно було б звернути більшу увагу на аналіз впливу глобальних економічних коливань, таких як, кризи чи санкційні обмеження, на конкурентоспроможність підприємств торговельної галузі в цифрову епоху. Такий аспект міг би розширити практичне застосування розробленого механізму управління.

6. Слід було б глибше дослідити роль людського фактора, зокрема, рівень цифрової грамотності співробітників та їхню готовність до інноваційних змін, що значно впливає на ефективність впровадження цифрових інструментів на підприємствах. Відсутність цього аспекту може призвести до неповної картини управлінських процесів. Крім того, цікавим доповненням до дослідження могла б стати оцінка впливу культурних особливостей регіонів на адаптацію підприємств до цифрової трансформації. Адже регіональні відмінності у технологічній інфраструктурі та соціокультурних чинниках можуть суттєво змінювати ефективність управлінських рішень. Такий аналіз сприяв би більш диференційованим рекомендаціям для різних суб'єктів господарювання.

Однак, зазначені зауваження не впливають на високу оцінку дисертаційного дослідження Нікітіної Я.О., не знижують його наукової та практичної цінності, а лише можуть слугувати предметом наукової дискусії.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» - членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Нікітіній Яні Олександрівні ступінь доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

**Голова разової
спеціалізованої вченої
ради**

Ганна Братусь